

Κομμουνισμός και Οικολογία (Τιμόθεος Παπασταύρου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτούσια](#)

Στην αντίπερα όχθη του καπιταλισμού συναντάμε τον κομμουνισμό, ο οποίος σχετίζεται με μια μορφή κοινωνίας η οποία έχει ως σκοπό την ισότητα όλων των ατόμων και την εξάλειψη των κοινωνικών τάξεων με σκοπό την δημιουργία ενός κράτους αξιών και πρόνοιας. [48] Οι σχέσεις ανάμεσα στον κομμουνισμό και την οικολογία ήταν αρκετά αντικρουόμενες, ασχέτως της φιλοπεριβαλλοντικής στάσης, την οποία πρέσβευε ο κομμουνισμός, κατηγορώντας το δυτικό πρότυπο των καπιταλιστικών κοινωνιών πως ευθύνονται για τις περιβαλλοντικές καταστροφές και την οικολογική κρίση που ταλαιπωρεί τον πλανήτη. Ο Μαρξ αναγνώρισε την οικολογική κρίση, λαμβάνοντας θέση για το πρόβλημα, ενώ η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ) μέσα από το πολιτικό έργο του εκάστοτε αρχηγού έλαβε δράση για την προστασία του περιβάλλοντος χωρίς όμως κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τα αποτελέσματα ήρθαν μετέπειτα, όταν οι αρχηγοί της ΕΣΣΔ αναγνώρισαν τα λάθη τους και μετατράπηκαν σε αρωγούς της προστασίας του περιβάλλοντος μέσω του νέου πολιτικού

προσανατολισμού τους.

Ο Μαρξ ήταν από τους κυριότερους υποστηρικτές της άποψης ότι ο καπιταλισμός ευθύνεται για τις καταστροφές του πλανήτη, βασιζόμενος σε τρία βασικά προβλήματα τα οποία θεωρεί πως πηγάζουν από τον καπιταλισμό. Αρχικά θεωρεί πως η κύρια αιτία των περιβαλλοντικών καταστροφών είναι η βιομηχανική και τεχνολογική ανάπτυξη, οι οποίες αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση του κέρδους, καταναλώνοντας με ραγδαίους ρυθμούς τις μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και αυξάνοντας το ποσοστό των ρύπων στην ατμόσφαιρα εξαιτίας των εργοστασίων. Το δεύτερο και επίσης σημαντικό πρόβλημα που θεωρεί ο Μαρξ πως ευθύνεται για την οικολογική καταστροφή, είναι η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού που παρατηρείται στις καπιταλιστικές χώρες με άμεση συνέπεια την αύξηση της παραγωγής αλλά και της κατανάλωσης των φυσικών πόρων.

Τέλος το πρόβλημα το οποίο δημιουργείται από τα δυο προηγούμενα είναι ο καταναλωτισμός. Όσο περισσότερο αυξάνεται ο πληθυσμός, το ίδιο αυξάνονται και οι ανάγκες των ανθρώπων, οι οποίες για να ικανοποιηθούν χρειάζεται να αυξηθεί η παραγωγή εμπορευμάτων, με επακόλουθο να χρειάζεται να καταναλώνονται ακόμη περισσότερες μη - ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Οι απόψεις του Μαρξ υιοθετήθηκαν από αρκετούς σοβιετικούς δημιουργώντας τους έτσι την αντιπάθεια για το καπιταλιστικό μοντέλο κοινωνιών. [49]

Ο Λένιν στην σοσιαλιστική οικοδόμηση που ήθελε να πραγματοποιήσει στην ΕΣΣΔ έκτος από τις πολιτικές αλλαγές που έκανε, έδωσε βάση και στα ζητήματα διαχείρισης που αφορούν την φύση και το περιβάλλον, προκαλώντας όμως ορισμένες φορές μεγαλύτερα προβλήματα. Η πρώτη αλλαγή την οποία υλοποίησε το νέο κράτος ήταν η εθνικοποίηση της γης και των δασών αλλά και αλλαγές που αφορούσαν το κυνήγι και την αλιεία. Αυτή η αλλαγή κατάφερε να παραχωρήσει ίση πρόσβαση στους φυσικούς πόρους για όλους τους ανθρώπους και όχι για ορισμένες κοινωνικές ομάδες, αφού δεν υπήρχε ιδιωτικοποίηση των πόρων. Δημιουργήθηκε όμως ένα σημαντικό πρόβλημα, διότι ενώ φαινομενικά η φύση ανήκε σε όλους, κανένας δεν μπορούσε να την εκμεταλλευτεί παρά μόνο το κράτος το οποίο κατείχε ηγετική θέση. Θλιβερό είναι το γεγονός ότι παρόλο που υπήρχαν νόμοι και κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος δεν εφαρμόστηκαν ή δεν τηρήθηκαν ποτέ. Σημαντικό ρόλο στην προστασία του περιβάλλοντος είχαν οι οικολογικές ομάδες οι οποίες υπήρχαν στην Ρωσία. Αυτές οι ομάδες στάθηκαν η αφορμή για να δημιουργηθούν τα «Zarovednidki» μεγάλες εκτάσεις γης που χρησίμευαν στην επιστημονική παρακολούθηση της χλωρίδας και της πανίδας χωρίς να υπάρχει η ανθρώπινη παρέμβαση. Ο Λένιν αρχικά αποδέχτηκε θετικά την ιδέα των «Zarovednidki» ,χρηματοδοτώντας τις οργανώσεις για να υλοποιήσουν τους σκοπούς τους. Με την πάροδο του χρόνου όμως και την πολιτική αλλαγή που γινόταν στην ΕΣΣΔ, ο Λένιν θα προωθήσει την Νέα Οικονομική Πολιτική του, η οποία δεν διστάζει να θυσιάσει την φύση στον βωμό των οικονομικών

συμφερόντων, με αποτέλεσμα οι χορηγίες στις περιβαλλοντικές οργανώσεις να σταματήσουν και να γίνει εμπορική εκμετάλλευση της γης η οποία προορίζονταν για επιστημονική έρευνα.

Οι αντιδράσεις των οικολόγων ήταν έντονες εναντίων του Λένιν, κατηγορώντας τον πως η νέα πολιτική στάση ομοιάζει με αυτή των καπιταλιστικών κρατών. Τέλος μετά την πτώση του και την άνοδο του Στάλιν στην εξουσία, υπάρχουν νέες αναταράξεις όσο αναφορά τον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος. Ο Στάλιν για χάρη της βαριάς βιομηχανίας έκανε απαλλοτρίωση μεγάλων εκτάσεων γης μέσω μιας διαδικασίας που ονομάστηκε «βίαιη κολεκτιβοποίηση», η οποία επέφερε την απομάκρυνση των ανθρώπων από την φύση, διότι δεν υπήρχαν πλέον εκτάσεις γης για να καλλιεργήσουν αφού έπρεπε όλοι να υποτάσσονται στο όραμα της «σοσιαλιστικής οικοδόμησης».

Η στάση του Στάλιν δυσαρέστησε τον λαό, προκαλώντας με αυτόν τον τρόπο αρκετές διαμαρτυρίες, οι οποίες με την πάροδο του χρόνου φάνηκε πως ήταν καρποφόρες. Το 1949 υλοποιείται ο «αγώνας ενάντια στην μόλυνση της ατμόσφαιρας». Το 1950 στο πλαίσιο μιας πολιτικής κριτικής από τον Στάλιν, αναγνωρίστηκαν οι καταστροφικές συνέπειες που είχαν για το περιβάλλον οι ενέργειες της βαριάς βιομηχανίας. Τέλος το 1955 δημιουργήθηκε μια επιτροπή για την προστασία της φύσης και έτσι πλέον το περιβαλλοντικό πρόβλημα αναγνωρίζεται ως εθνικό πρόβλημα, το οποίο έπρεπε να λυθεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα.

Εν κατακλείδι οι σχέσεις του κομμουνισμού με την οικολογία ήταν αδιαλείπτως σε κρίση λόγω των λάθος πολιτικών αποφάσεων, οι οποίες αρχικά προκάλεσαν έντονες διαμάχες και προβλήματα, τα οποία στην συνέχεια στάθηκαν ως αφορμή ώστε να βρεθεί μια λύση για να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στις σχέσεις τους.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

48. Εγκυκλοπαίδεια «ΔΟΜΗ», Τόμος 15, εκδ. Δομή Α.Ε, σελίδες 72 έως 77

49. Ανδριάνα Βλάχου, «Για μια Μαρξιστική προσέγγιση των προβλημάτων του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων», Ηλ. Περιοδικό «Θέσεις». Τεύχος 33 Οκτώβριος - Δεκέμβριος 1990, <http://www.thesis.com>, (Ημ Ανάκτησης 13 Οκτωβρίου 2017).